

Zeitschrift: Annalas da la Societad Retorumantscha

Herausgeber: Societad Retorumantscha

Band: 121 (2008)

Rubrik: Societad Retorumantscha : Institut dal Dicziunari Rumantsch Grischun

Nutzungsbedingungen

Die ETH-Bibliothek ist die Anbieterin der digitalisierten Zeitschriften auf E-Periodica. Sie besitzt keine Urheberrechte an den Zeitschriften und ist nicht verantwortlich für deren Inhalte. Die Rechte liegen in der Regel bei den Herausgebern beziehungsweise den externen Rechteinhabern. Das Veröffentlichen von Bildern in Print- und Online-Publikationen sowie auf Social Media-Kanälen oder Webseiten ist nur mit vorheriger Genehmigung der Rechteinhaber erlaubt. [Mehr erfahren](#)

Conditions d'utilisation

L'ETH Library est le fournisseur des revues numérisées. Elle ne détient aucun droit d'auteur sur les revues et n'est pas responsable de leur contenu. En règle générale, les droits sont détenus par les éditeurs ou les détenteurs de droits externes. La reproduction d'images dans des publications imprimées ou en ligne ainsi que sur des canaux de médias sociaux ou des sites web n'est autorisée qu'avec l'accord préalable des détenteurs des droits. [En savoir plus](#)

Terms of use

The ETH Library is the provider of the digitised journals. It does not own any copyrights to the journals and is not responsible for their content. The rights usually lie with the publishers or the external rights holders. Publishing images in print and online publications, as well as on social media channels or websites, is only permitted with the prior consent of the rights holders. [Find out more](#)

Download PDF: 02.04.2026

ETH-Bibliothek Zürich, E-Periodica, <https://www.e-periodica.ch>

Societad Retorumantscha

Institut dal Dicziunari Rumantsch Grischun

Rapport dal charedactur per la perioda
dal 1. da schaner 2007 fin ils 31 da december 2007

1. Redacziun e publicaziun DRG
  - 1.1. Stab da redacziun
  - 1.2. Redacziun
  - 1.3. Publicaziun
  - 1.4. Lavurs redacziunalas da preparaziun e da controlla
    - 1.4.1. Preparaziun da las stgatlats per la redacziun
    - 1.4.2. Controlla da citats
    - 1.4.3. Correcturas vicendaivlas dals manuscrits
  - 1.5. Indices dal tom 12
  - 1.6. Impaginaziun dals fascichels
  - 1.7. Spediziun dals fascichels
  - 1.8. Abunents dal DRG (31.12.2003–31.12.2007)
2. Infrastructura
  - 2.1. Cartoteca maistra
    - 2.1.1. Excerpts per la cartoteca maistra (electronica)
    - 2.1.2. Register dals chavazzins e renviaments
  - 2.2. Questionari Melcher/Pult
  - 2.3. Biblioteca
    - 2.3.1. Biblioteca electronica
    - 2.3.2. Liar cudeschs
  - 2.4. Documentaziun
    - 2.4.1. Stadi da las bancas da datas
    - 2.4.2. Fototeca
  - 2.5. Dicziunari ed EED
    - 2.5.1. Apparats e reparaturas
    - 2.5.2. Programs ed actualisaziuns
    - 2.5.3. Programmaziun e tgira dal sistem e da la rait electronica (incl. internet, e-mail)
    - 2.5.4. Premi «Miur romantscha 2007»
3. Forzas auxiliaras, praticanta
4. Publicaziuns (senza DRG), servetschs, projects
  - 4.1. Annalas 120 (2007)
    - 4.1.1. Impaginaziun
    - 4.1.2. Spediziun ed administraziun
    - 4.1.3. Bibliografia
    - 4.1.4. Sustegn da la Pro Helvetia
  - 4.2. Register electronic da las Annalas
  - 4.3. Romanica Rætica 17
  - 4.4. DVD «Mia Fibla»
  - 4.5. Curatorium Vox Romanica

5. Relaziuns publicas
  - 5.1. Visitas
  - 5.2. Infurmaziuns
  - 5.3. Congress, colloquis, occurrenz, represchentaziuns
  - 5.4. Sentupada cun la cussegliera federala dunna Micheline Calmy-Rey
  - 5.5. Medias (radio e televisiun, gasettas)
    - 5.5.1. Preschentaziun da l'Institut dal DRG
    - 5.5.2. Sentupada cun la cussegliera federala dunna Micheline Calmy-Rey
    - 5.5.3. Film «Do you speak Swiss?»
    - 5.5.4. Premi «Miur romontscha 2007»
    - 5.5.5. Film «La diala alpina»
    - 5.5.6. Crefflis, mams, tustgets
    - 5.5.7. Il pled rumantsch 2007
    - 5.5.8. Preschentaziun dals fascichels
    - 5.5.9. Preschentaziun Annalas 120
    - 5.5.10. Romanica Rætica 17
    - 5.5.11. DVD «Mia Fibla»
  - 5.6. Regals a la biblioteca
  - 5.7. Referats, publicaziuns
6. Instanzas
  - 6.1. Academia svizra da scienzas morales e socialas (ASSMS)
  - 6.2. Chantun Grischun
  - 6.3. Cumissiun filologica dal DRG

1. Redacziun e publicaziun DRG

1.1. Stab da redacziun

Il stab da redacziun ha cumpiglià l'onn 2007 diesch persunas en piazza permanenta: Carli Tomaschett, charedactur 100%, Felix Giger, redactur 100%, Marga A. Secchi, redactura 80%, Sidonia Klainguti, redactura 80%, Kuno Widmer, redactur 100%, Anna-Maria Genelin, documentalista 80%, Juliana Tschuor, documentalista 50%, Ursin Lutz, documentalist 40%, Alexa Pelican, assistenta da redacziun 40%, e Brida Sac, assistenta da redacziun 40%.

Dunna Sidonia Klainguti ha absolvì cun success ses temp d'introducziun e d'emprova per la lavur da redacziun dal DRG ed è vegnida elegida da la supranza da la Societad Retorumantscha sco redactura dal DRG sin il 1. d'avrigl 2007. Pervia d'accident ha ella mancà a la piazza da lavur davent dals 20 d'avust.

1.2. Redacziun

Stgatlàs	Chavazzins	Red.
341b	MARCHADA – MARCHAPÈ	(To.)
343	MARENHIN – MARIGEL	(Gi.)
344	MARIGHEL – MARSAPAUN	(Se.)
345a	MARSCH I	(Kl./Gi.)
345b	MARSCH II – MARTARISAR	(Gi.)
346.1	MARTÈ – MARVEGLIRAS	(Wi.)
347	MASCHINAL – MASEGNIN	(Gi.)

1.3. Publicaziun

L'avust avain nus publitgà il fascichel dubel 160/161 cun ils chavazzins *malplacher – man I* e l'october il fascichel dubel 162/163 cun ils chavazzins *man I – mancar*. Els occupan las paginas 385–640 dal volum 12.

1.4. Lavurs redacziunalas da preparaziun e da controlla

1.4.1. Preparaziun da las stgatlàs per la redacziun

Nossa documentalista Anna-Maria Genelin ha augmentà la preparaziun da las stgatlàs 347, 348, 349, 350 e 351 cun cumpletar en quellas er il material dal questiunari Melcher/Pult. Senza cumpletar il material dal questiunari Melcher/Pult ha Duri Collenberg preparà la stgatlà 365 e per part las stgatlàs 364 e 366, Barbara Stricker per part las stgatlàs 364, 366 e 367. Franziska Maria Hack ha scrit giu per ils chavazzins da las stgatlàs 366–382 las furmas rumantschas cuntegnidas en l'AIS (Sprach- und Sachatlas Italiens und der Südschweiz). Guarda er alinea 3.

1.4.2. Controlla da citats

Alexa Pelican e Brida Sac han controllà ils ms. *Manas – mandanza* (To. 334), *mandar I – manetta II* (Gi. 335), *maneval – mangognusadad* (Wi. 336), *mangola – manizzadira* (Se. 337), *manizzaduire – mantgir* (Wi. 338) e *mantgnair – manuocha* (Gi. 339), impundend per questa lavur 207 uras.

1.4.3. Correcturas vicendai vlas dals manuscrits

Per questas correcturas han impundì il charedactur 205 uras, Felix Giger 134 uras, Marga A. Secchi 90 uras, Sidonia Klainguti 38 uras e Kuno Widmer 104 uras.

1.5. Indices dal tom 12

Noss documentalist Ursin Lutz ha fatg ils excerpts dals fascichels 158–159 per l'index dals etimons dal tom 12 dal DRG, plinavant per il chapitel furmaziun dals plets.

1.6. Impaginaziun dals fascichels

L'impaginaziun e la formataziun dals fascichels dubels 160/161 (paginas 385–512) e 162/163 (paginas 513–640) ha Alexa Pelican fatg en il temp da 128 uras da lavur.

1.7. Spediziun dals fascichels

La spediziun dals fascichels dubels 160/161 e 162/163 e la controlla dals pajaments èn vegnidas fatgas da nossas assistentas da redacziun.

1.8. Abunents dal DRG (31.12.2003–31.12.2007)

Onn	Nr. da l'ultim fasc.	Fasc. cun quint			Toms cun quint	Total cun quint	Fasc. e toms gratuits			Total abunents
		int.	ext.	total			stgomi	gratuit	total	
2003	149/150	368	136	504	21	525	11	34	45	570
2004	153	369	137	506	21	527	11	37	48	575
2005	156/157	368	133	501	25	526	11	39	50	576
2006	158/159	375	129	504	26	530	11	41	52	582
2007	162/163	373	133	506	26	532	11	41	52	584

2. Infrastructura

2.1. Cartoteca maistra

2.1.1. Excerpts per la cartoteca maistra (electronica)

Nus avain fatg 12'255 excerpts da las ovras suandantas e dals artitgels suandants: LERCIER, Romana (685 cedels); W. EICHENHOFER, «Weitere Bemerkungen zu Etymologien des Niev vocabulari romontsch sursilvan-tudestg (NVRST)», en Ladinia 30, 185–202 (95 cedels); «Una bela historgia dauart la mur dalg chiaualyr Valantin et Eaglantina figlia dalg araug Papin», en DEC. 5, 416–453 (577 cedels); «Ünna histoargia davart la saenchia Cicilia», en DEC. 6, 37–96 (568 cedels); FONTANA, Ovras II/3, Register alfabetic da tuttas poesias e canzuns els toms I–III (300 cedels); GIGER, Serenera (172 cedels); MANI, Ovras 1 (1'097 cedels); MANI, Ovras 2 (1'520 cedels); CADRUVI, Orembora (493 cedels); DERUNGS, Temps (511 cedels); CAMENISCH, Gallus (2'814 cedels); LÖSSI, Bauernregeln (1'041 cedels); RUPP, Lautl. (chapitel: «Die lexikalische Grenze zwischen Domat und Trin»; 2'260 cedels); M. BADILATTI, «La terminologia rumauntscha dal

hockey», en Ann. 120, 282–286 (122 cedels). La gronda part dals excerpts è gia deponida en la cartoteca maistra. Alexa Pelican ha impundì 26 uras per lavurs dad excerpà e deponer material en la cartoteca maistra. Guarda er alinea 3. Forzas auxiliaras, praticanta.

2.1.2. Register dals chavazzins e renviaments

L'assistenta da redacziun Alexa Pelican ha impundì 49 uras per actualisar il register ch'è creschì quest onn per 2'991 sin 170'270 endataziuns.

2.2. Questionari Melcher/Pult

Kuno Widmer ha cuntinuà la lavur, entschavida l'onn 2004, da scriver giu il questionari Melcher/Pult en ina banca da datas. L'onn 2007 ha el scrit giu las dumondas e respostas dals numers 96–159, duvrond per quai 231 uras.

2.3. Biblioteca

2.3.1. Biblioteca electronica

Il catalog electronic da nossa biblioteca è creschì quest onn per 1'159 titels, da 27'482 sin 28'641.

2.3.2. Liar cudeschs

Chalenders, periodics e collecziuns vegnan liads regularmain. Cun regularitad sa tracti era da reliar cudeschs che nus duvrain fitg savens e che crodan or da las cuvertas.

2.3.3. Regals a la biblioteca

Guarda alinea 5.6.

2.4. Documentaziun

2.4.1. Stadi da las bancas da datas

Datotecas	Unitads 31.12.05	Unitads 31.12.06	Unitads 31.12.07
1. Cartoteca maistra			
1.1. Chavazzins e renviaments	165'974	167'279	170'270
1.2. Excerpts (CME)	44'713	49'371	46'811
2. Biblioteca	26'497	27'482	28'641
2.1. Register dals auturs	23'243	24'211	25'350
2.2. Register da las scursanidas da litteratura	3'254	3'271	3'291
2.3. Register dals manuscrits	–	–	–
3. Register da materias	8'632	9'632	10'746
4. Fototeca	23'443	24'140	25'014
5. Adressas (abunents, correspondents euv.)	2'936	2'961	2'983
6. Indices toms			
6.1. Etimons 1–12	15'426	15'586	15'672
6.2. Materias 1–10, 12	24'825	25'411	25'411
6.3. Fonetica 9–10	2'913	2'913	2'913

6.4. Morfologia 9–10, 12	943	1'103	1'103
6.5. Sintaxa 9–10	1'904	1'904	1'904
6.6. Furmazium dals plects 9–10, 12	431	610	610
6.7. Prefixs 1–10, 12	1'754	1'759	1'761
6.8. Suffixs 1–10, 12	13'445	13'700	14'113
6.9. Lexicologia 9–10	2'266	2'266	2'266
6.10. Caracteristicas 9–10	1'533	1'533	1'533
6.11. Illustraziuns 1–12	796	803	848
6.12. Definiziuns tudestgas 1–11	75'933	81'909	81'909
6.13. Sinonims e renviaments	4'606	5'045	5'739
7. Scursanidas			
7.1. Scursanidas generalas	658	658	658
7.2. Scursanidas dals lieus	166	166	166
7.3. Scursanidas problematicas	149	152	155
7.4. Scursanidas e survista biblas	81	81	81
7.5. Survista da las periodicas (annadas)	1'477	1'536	1'540
7.6. Cronologia voc. rum. (mascra)	0	0	0
7.7. Register da las translaziuns	144	153	160
7.8. Register dals carnets OSL	206	205	273
7.9. Tabellas da suffixs	151	151	151
7.10. Alfabet grec (mascra)	0	0	0
7.11. Segns fonetics (mascras)	0	0	0
7.12. Sinopsas Muoth, Castelberg	137	137	137
7.13. Reglas da redacziun	8	8	9
7.14. Funtaunas da dretg (survista)	72	72	141
7.15. Epistlas Alig, Deplazes	–	–	672
8. Flora rumantscha			
8.1. Flora DRG (material redigi)	1'156	1'162	1'177
8.2. Flora Planta (questiunari)	2'392	2'392	2'392
8.3. Flora Helvetica	3'182	3'182	3'182
9. Questiunari Melcher/Pult			
9.1. Dumondas	13'806	13'806	13'806
9.2. Respostas	14'594	17'809	20'982
10. Bloc etimologic			
10.1. Lemmas	28'062	28'106	28'106
10.2. Excerpts	4'122	4'223	4'225
11. Register da las chanzuns rum. (incipit)	10'573	10'573	10'573
12. Nums			
12.1. Nums propriis	2'583	2'584	2'584
12.2. Nums locals ed etnics	3'314	3'314	3'314
13. Puncts AIS	407	407	407
14. Dumondas ASV	151	151	151
15. Ditgas	131	131	147
16. Pseudonims	65	69	71
17. Reglas da purs	508	508	897
18. Superstiziuns	384	384	384
19. Surtins	94	94	94

2.4.2. Fototeca

Cun l'acquist da 79 plattas da vaider or da la collecziun da Walram Derichsweiler, ch'èn vegnidas offridas a noss institut da dunna Veronika Thurneysen da Stussavgia/Zalön, avain nus pudì serrar per gronda part las largias che nus avevan en quella impurtanta collecziun da fotografias en l'Institut dal DRG. Las fotografias acquistadas pertutgan la regiun Stussavgia.

L'endataziun da fotografias è vegnida cuntinuada era quest onn. La fototeca electronica cuntegna ussa 25'014 fotografias. Dunna Clavuot ha digitalisà numerusas fotografias or da differentas collecziuns da material en l'Institut dal DRG, plinavant fotografias or da differents cudeschs en la biblioteca da l'institut. Ultra da quai ha ella digitalisà dissegns or dal material Chasa purila en l'Institut dal DRG e reclamas or da differentas periodicas or da la biblioteca da l'institut. Francesca Riesch ha digitalisà numerus dissegns e fotografias or dal material ed or da la biblioteca da l'Institut dal DRG.

Felix Giger e Marga A. Secchi han cuntinuà las correcturas e modificaziuns da la fototeca. Lur rapport: «Las endataziuns sin tut ils nivels èn inconsequentas, per part deplorablmain sbagliadas e cuntegnan era relativamain blers sbagls ortografics. Quai difficultescha, gea schizunt impedescha la retschertga. En l'inspeziun dal 2005 eran nus ans limitads da controllar e curreger las endataziuns da las gruppas da materias 1 e 2. Per insaquants chavazzins (p. ex. *Ortschaften*, *Landschaften*, *Bauten*) avain nus stuì suspender la controlla. Nus avain ussa revedì *Landschaften* ed *Ortschaften*. Il tema *Bauten*, spezialmain l'emprima sutgruppa *Alpgebäude*, *Maiensässe*, avain nus betg tutgà. Tralascià enfin ussa avain nus era la segunda sutgruppa. Percunter avain nus revedì las endataziuns dals lieus e dals fotografs, ch'èran ordvart inconsequentas. Lur avain nus agiuntà per mintga vischnanca il numer da la vischnanca sco el figurescha en l'emprim tom dal Cudesch da nums retic ed en la documentaziun da la Retschertga da la chasa purila. Fitg inconsequentas èn era las endataziuns en il champ da la bibliografia. Qua avain nus fatg fin ussa mo paucas modificaziuns.

Il pli grev e problematic è l'attribuziun da las fotografias als champs tematics. Quella lavur premetta enconuschientschas da las chaussas e dals process da lavur. Qua datti blers sbagls. Dunna Silvia Conzett, autura dal cudesch «Bergdorf Hinterrhein» (2005), ha controllà e curregì las attribuziuns da las ca. 300 fotografias da Christian Lorez. Ultra da precisar l'attribuziun geografica, distinguend correctamain tranter Hinterrhein e Rheinwald, ha ella chattà ca. 40 attribuziuns e denominaziuns falladas che nus avain curregì al computer e sin las cartas.

La fototeca dovra ulteriuras revisiuns e controllas sistematicas. La pli gronda remedia basegna la collecziun DRG (sin cartas). Quella lavur è vegnida fatga a ses temp da studentas e students en las vacanzas da stad ed è probabel strusch vegnida controllada insacura. Quella collecziun furma dentant la basa da tut tschellas endataziuns e manglass esser correcta.

Cun la chaschun da quella revisiun avain nus redigì in mussavia per l'endataziun da la fototeca. En il futur ston las personas ch'endateschan vegnir entruidadas en il process da lavur e las endataziuns controlladas sistematicamain.»

2.5. Dicziunari ed EED

2.5.1. Apparats e reparaturas

L'onn 2007 avain nus optimà vinavant noss'infrastructura. Per apparats è vegnida sbursada ina summa totala da 5'778.50 francs. Per pudair controllar meglier la qualitad da nossas datas che van en stampa en il format PDF, avain nus acquistà l'entschatta da l'onn in stampader da color (HP Color LaserJet 2605dn). En il decurs da quest onn avain nus era stuì cumprar dus novs computers dal tip Mac Mini 2.0 Ghz, in per remplazzar ina staziun da lavur che aveva refusà il servetsch andetgamain e l'auter sco reserva, per cas ch'ina ulteriura staziun da lavur impediss il diever usità u surtut, sche noss server crudass ora. Per pudair transferir meglier datas u schizunt entirs systems d'operaziun d'in computer a l'auter en cas da defects avain nus cumprà duas chaschas per discs dirs interns che pon vegnir duvrads sin quella via sco discs dirs externs.

2.5.2. Programs ed actualisaziuns

Suenter che nus avevan già grondas difficultads l'onn passà d'importar ils manuscrits dals redactors da Word X en il program d'impaginaziun QuarkXPress 6.5, avain nus stuì tschertgar ina nova soluziun. Per eliminar il pass d'importar las datas en QuarkXPress, avain nus decidì da rediger directamain en QuarkXPress. Las set licenzas per il QuarkXPress 7.0 han custà 2'555.- francs.

2.5.3. Programmaziun e tgira dal sistem e da la rait electronica (incl. internet, e-mail)

Ursin Lutz ha tgirà durant l'onn 2007 la rait electronica. Quella funcziuna senza pli gronds incaps, pretenda dentant controllas ed actualisaziuns permanentas. Plinavant èn era las bancas da datas vegnidas optimadas ed extendidas cun elements supplementars. La pagina d'internet è medemamain vegnida tgirada d'Ursin Lutz. El ha frestgentà la parita da la rubrica «Actualitads» ed introducì la nova rubrica «Revista». Da menziunar èn era nossas «linkotecas», ina collecziun da links a paginas d'internet che servan cunzunt a la lavur da redacziun e documentaziun dal DRG. Quella collecziun è dentant er avantagiusa a tuts ed a tuttas che s'interessan per la scrutaziun dal linguatg e da la cultura retorumscha.

2.5.4. Premi «Miur romontscha 2007»

La pagina d'internet da l'Institut dal DRG, www.drg.ch, concepida a ses temp da Joel Giger e tgirada actualmain dad Ursin Lutz, ha gudagnà il premi «Miur romontscha 2007». La concorrenza per quest premi sa drizza a creaturs e creaturas da paginas d'internet rumantschas e vegn organisada da la Lia Rumantscha Surselva. Guarda er alinea 5.5.4.

3. Forzas auxiliaras, praticanta

Mina Clavuot ha lavurà tar nus in di per emna. Ella ha digitalisà material fotografic, dissegns e reclamas (guarda alinea 2.4.2). Plinavant ha ella scrit a maun cun color sil dies da numerus cudeschs vegls cun cuverta da tgirom en la biblioteca da l'Institut dal DRG il num da l'autur, il titel e l'onn da publicaziun da l'ovra.

Barbara Stricker ha lavorà tar nus in di per emna. Ella ha deponì en la cartoteca maistra cartas da chavazzins e renviaments ed ils excerpts da las ovras «Una bela historgia dauart la mur dalg chiaualyr Valantin et Eaglantina figlia dalg araig Papin» (DEC. 5, 416–453) ed «Ünna histoargia davart la saenchia Cicilia» (DEC. 6, 37–96). Plinavant ha ella fatg lavurs generalas da biblioteca (p. ex. metter si cuvertas als cudeschs). Ultra da quai ha ella preparà stgatlàs per la redacziun. Guarda alinea 1.4.1.

Martin Blumenthal ha lavorà tar nus in di per emna il schaner, la prim'emna da favrer, la davos'emna da mars, l'avrigl, trais emnas dal zercladur e las duas emprimas emnas da fanadur, plinavant dals 29 enfin ils 31 d'avust ed ils 5 e 6 da settember. El ha excerptà al computer ils cudeschs LERGIER, Romana; FONTANA, Ovras II/3, Register alfabetic da tuttas poesias e canzuns els toms I–III; GIGER, Serenera; plinavant l'ovra «Una bela historgia dauart la mur dalg chiaualyr Valantin et Eaglantina figlia dalg araig Papin», en DEC. 5, 416–453; e per part l'ovra «Ünna histoargia davart la saenchia Cicilia», en DEC. 6, 37–96. Ultra da quai ha el deponì en la cartoteca maistra cartas da chavazzins e renviaments, ina part dals excerpts dal cudesch LERGIER, Romana, e tut ils excerpts dals cudeschs FONTANA, Ovras II/3, Register alfabetic da tuttas poesias e canzuns els toms I–III, e GIGER, Serenera. Plinavant ha el impaginà al computer la versiun digitala dals cudeschs DEPLAZES, Ovras, uschia che las paginas da la versiun digitala correspundan a las paginas da la versiun publicgada.

Duri Collenberg ha lavorà tar nus dals 26 da favrer enfin ils 9 da mars, plinavant davent dals 27 d'avust enfin ils 14 da settember. El ha endatà en la banca da datas «Chavazzins e renviaments» ils numers da las stgatlàs dals singuls chavazzins, quai per las stgatlàs 343–1011 (chavazzins *marenghin* – zz). Plinavant ha el endatà en la banca da datas «Register dals manuscrits» ils cedels dal register cul medem num. El ha era deponì en la cartoteca maistra cartas da chavazzins e renviaments ed ina part dals excerpts dals cudeschs LERGIER, Romana; CAMENISCH, Gallus; e da la collecziun LÖSSI, Bauernregeln. Ultra da quai ha el preparà stgatlàs per la redacziun. Guarda alinea 1.4.1.

Silvia Conzett ha lavorà tar nus dals 19 enfin ils 29 da mars. Ella ha specificità legendas da la regiun Valrein en la fototeca electronica da noss institut. Guarda alinea 2.4.2.

Ladina Täschler ha lavorà tar nus dals 2 da fanadur enfin ils 3 d'avust. Ella ha excerptà al computer ils cudeschs MANI, Ovras 1; MANI, Ovras 2; CADRUVI, Orembora; DERUNGS, Temps; ed ina part da la collecziun LÖSSI, Bauernregeln. Ils excerpts dals quatter emprims cudeschs ha ella era deponì en la cartoteca maistra.

Francesca Riesch ha lavorà tar nus dals 2 enfin ils 31 da fanadur. Ella ha digitalisà dissegns e material fotografic (guarda alinea 2.4.2). Plinavant ha ella nudà en il cudesch VONMOOS, Pulverhorn, la concordanza da las paginas cun l'original rumantsch ed en ils cudeschs KÜNZLE, Chrut und Uchrut (1932), e Katechismus

der katholischen Religion (1938), la concordanza cun las translaziuns rumantschas. Ella ha er actualisà la glista dals carnets OSL che sa chattan en la biblioteca da l'Institut dal DRG. Ulteriuramain ha ella excerptà al computer il cudesch CAMENISCH, Gallus, ed ina part da la collecziun LÖSSI, Bauernregeln. Plinavant ha ella deponì en la cartoteca maistra cartas da chavazzins e renviaments.

Franziska Maria Hack, studenta da romanistica a l'università da Constanza, ha fatg tar nus in praticum dals 6 enfin ils 31 d'avust. Nus avain preschentà ad ella la documentaziun da noss institut e dà invista en la lavur da redacziun dal DRG. Ina part dal temp tar nus è ella sa profundada per agen studi en noss material ed en artitgels dal DRG. Plinavant ha ella deponì en la cartoteca maistra ina part dals excerpts dal cudesch CAMENISCH, Gallus, e da la collecziun LÖSSI, Bauernregeln. Ella ha er excerptà al computer or da la monografia RUPP, Lautl., il chapitel «Die lexikalische Grenze zwischen Domat und Trin». Ulteriuramain ha ella cumpletà il material da las stgatlàs 366–382 da la cartoteca maistra cun scriver giu las furmas rumantschas cuntegnidas en l' AIS (Sprach- und Sachatlas Italiens und der Südschweiz) per ils chavazzins da las stgatlàs numnadas.

4. Publicaziuns (senza DRG), servetschs, projects

4.1. Annalas 120 (2007)

4.1.1. Impaginaziun

Alexa Pelican e Brida Sac han copià ed impaginà las 335 paginas en il temp da 149 uras.

4.1.2. Spediziun ed administraziun

Las Annalas 120 avain nus tramess als abunents l'entschatta november. La spediziun e la controlla dals pajaments èn vegnidas fatgas da nossas assistentas da redacziun.

4.1.3. Bibliografia

Juliana Tschuor ha cumpilà la bibliografia rumantscha per las Annalas 120 (2007).

4.1.4. Sustegn da la Pro Helvetia

L'ediziun da las Annalas 120 (2007) è vegnida sustegnida da la Pro Helvetia cun ina contribuziun da 10'000.– francs. Quels daners èn d'impunder per onurarar da la redacziun e dals auturs ed auturas da las singulas contribuziuns.

4.2. Register electronic da las Annalas

L'onn 2005 ha Gion Tscharner cumenzà a far las endataziuns per in register electronic da las Annalas. Enfin la fin da l'onn 2007 ha el repassà ed elavurà las annadas 1 (1886) – 101 (1988). Il register cuntegna suenter 101 annadas elavuradas 479 auturs, 5'277 titels e 107'050 endataziuns. Il temp impundì per l'indexaziun d'ina annada (300–400 paginas) munta a ca. 100 uras.

4.3. *Romanica Rætica 17*

Il november è la Romanica Rætica 17 sortida da la stampa. Ella cuntegna texts giuridics, ha il titel «Fontaunas da dretg romontschas ord igl anteriur territori grischun dalla Ligia dalla Casa da Dieus e dalla Ligia Grischa» ed è vegnida preparada da Martin Bundi. L'ediziun è vegnida tgirada dad Esther Krättli Jenny. L'ovra è vegnida preschentada ils 28 da november en la Biblioteca chantunala a Cuir. Guarda er alinea 5.5.10.

4.4. *DVD «Mia Fibla»*

Il november avain nus producì ina DVD cun tut las 80 paginas dal cudesch da scola «Mia Fibla», in cudesch per l'emprima classa ch'è cumparì per l'emprima giada l'onn 1932. Il cudesch è vegnì mess en sursilvan a ses temp da Sep Mudest Nay (1892–1945) ed illustrà da l'artist Philipp Arlen (1876–1944). Guarda er alinea 5.5.11.

4.5. *Curatorium Vox Romanica*

L'Institut dal DRG è ex officio commember da questa instituziun. Sco cassier ha Felix Giger impundì 12 uras per contabilitad e pajaments.

5. *Relaziuns publicas*

5.1. *Visitas*

En il decurs da quest onn han 80 persunas fatg visita a noss institut per prender invista da la ritga documentaziun da quel e da nossa lavur, tranter auter las suandantas persunas e gruppas.

Ils 17 da fanadur han 13 persunas dal Cuors romontsch sursilvan en la Casa Caltgera a Laax visità noss institut ensemen cun il responsabel dal curs, Francestg Friberg. Carli Tomaschett ha fatg il guid.

Il 1. d'october ha Carli Tomaschett retschet en noss institut 19 scolaras e scolars da la classa 4 Gh da la Scola chantunala grischuna cun lur magistra Bärbel Joos.

Ils 2 d'october ha Carli Tomaschett preschentà noss institut e nossa lavur a 18 scolaras e scolars da la classa 4 Gi da la Scola chantunala grischuna cun lur magisters Andrea Stoppa e Heinz Gäumann.

Ils 19 d'october ha la Cumissiun per ils vocabularis naziunals da la ASSMS (president prof. dr. Bruno Moretti) visità noss institut e fatg sia seduta d'atun en quel.

Ils 19 da november ha Kuno Widmer preschentà noss institut ad 11 studentas (scolaziun da mussadras) da la Scola auta da pedagogia dal Grischun ed a lur magistras Cora Bärtsch ed Esther Krättli.

Ils 23 da november ha Urs Cadruvi, il nov secretari general da la Lia Rumantscha, fatg ina visita a noss institut.

5.2. *Infurmaziuns*

Nus avain dà infurmaziuns a bucca ed en scrit a 231 persunas, impundend per quai 283 uras.

5.3. *Congress, colloquis, occurrenzas, represchentaziuns*

Ils 27 da schaner ha Carli Tomaschett prendì part a la radunanza generala dal Collegium Romanicum a Turitg.

Ils 10 da mars è Felix Giger sa participà al podium da discussiun cul tema «Lectorat» a chaschun da la dieta bilingua «Per tgi e cun tge? Für wen und womit?» a Cuira, organisada da la fundaziun svizra per la cultura Pro Helvetia en collavuraziun cun la Scola auta da pedagogia dal Grischun e l'Uniun per la Litteratura Rumantscha.

Ils 21 da matg ha Carli Tomaschett represchentà l'Institut dal DRG a la seduta d'infurmaziun dals represchentants da las differentas scolas e dals differents instituts da perscrutaziun da la citad da Cuira cun il directur da «Chur Tourismus», signur Michael Meier. Il tema da la seduta è stà «Präsentation des Ausbildungsstandortes Chur».

Ils 24 da matg han Carli Tomaschett ed Ursin Lutz represchentà l'Institut dal DRG a la radunanza generala dal «Verein für das Schweizerdeutsche Wörterbuch» a Turitg. Suenter la radunanza ha gì lieu in referat cul titel «Die Bedeutung des Schweizerdeutschen Wörterbuchs für die Namenforschung der deutschen Schweiz».

Ils 30 da matg han Felix Giger e Marga Secchi prendì part a la dieta «Alpenforschung – wie weiter? Bilanz und Perspektiven des Nationalen Forschungsprogramms *Landschaften und Lebensräume der Alpen* aus der Sicht der Geistes- und Sozialwissenschaften», organisada da la ASSMS a Lucerna.

Dals 9 enfin ils 13 da fanadur è Sidonia Klainguti sa participada al Seminar culturel ladin a Samedan. Guarda er alinea 5.7.

Ils 26 d'october èn Carli Tomaschett, Felix Giger ed Ursin Lutz sa participads a l'occurrèza «Bildung und Forschung GR», organisada da l'Uffizi per la furmaziun media-superiura dal chantun Grischun en il Forum im Ried a Landquart en connex cun la «Landquarter Mäss 07».

5.4. *Sentupada cun la cussegliera federala dunna Micheline Calmy-Rey*

Ils 23 d'avust han il president da la SRR, Cristian Collenberg, ed il chauredatur, Carli Tomaschett, represchentà la Societad Retorumantscha e l'Institut dal DRG a la sentupada dals represchentants da las instituziuns rumantschas cun la cussegliera federala dunna Micheline Calmy-Rey, presidenta da la Confederaziun per l'onn 2007. Quella sentupada ha gì lieu en la Chasa RTR a Cuira. Nus avain pudì preschentar curtamain la SRR e l'Institut dal DRG a la presidenta da la Confederaziun e prender part a la discussiun cun ella. Guarda er alinea 5.5.2.

5.5. *Medias (radio e televisiun, gasettas)*

5.5.1. *Preschentaziun da l'Institut dal DRG*

Ina preschentaziun en trais parts da l'Institut dal DRG e da sia publicaziun principala, il Dicziunari Rumantsch Grischun, è cumparida en La Quotidiana 2007, 21, 11 ed en la Pagina da Surmeir 2007, 5, 12 («En scazi per oz e per la perpetnada»); LQ. 2007, 25, 15 e Pag. Surm. 2007, 6, 11 («Dalla cartigna agl computer»); LQ. 2007, 32, 10 e Pag. Surm. 2007, 7, 13 («En access digital public è pitost visiun»).

En il supplement «Weiterbildung», agiuntà a las gasettas «Die Südostschweiz» e «Bündner Tagblatt» dals 21 da mars 2007, è l'Institut dal DRG vegnì preschentà curtamain sin las paginas 6 e 7.

5.5.2. *Sentupada cun la cussegliera federala dunna Micheline Calmy-Rey*

Davart la sentupada dals represchentants da las instituziuns rumantschas cun la cussegliera federala dunna Micheline Calmy-Rey, presidenta da la Confederaziun per l'onn 2007, è vegnì rapportà en las suandantas gasettas: LQ. 2007, 163, 1.2–5, 13.1–3 e 14.4–5 («Calmy-Rey viseta la Rumantschia»; «Calmy-Rey s'infurmescha davart il rumantsch»; «Calmy-Rey visita la Rumantschia»); SO. 2007, 229, 6.3–5 («Calmy-Rey will der romanischen Kultur Sorge tragen»); BT. 2007, 229, 1.1 e 4.5 («Calmy-Rey setzt sich für Rumantschia ein»; «Mehr Beachtung»). Plinavant ha la Televisiun Rumantscha rapportà davart quest inscunter en il «Telesguard» dals 23 d'avust.

5.5.3. *Film «Do you speak Swiss?»*

Ils 8 d'october è vegnì mussà sin l'emettur 3sat il film documentar «Do you speak Swiss?» En quest film dad Ernst Buchmüller vegn illustrada la quadrilinguitad da la Svizra cun purtrets da persunas or da las differentas regiuns linguisticas svizras. Noss documentalist Ursin Lutz ha represchantà la Rumantschia. En quest rom èn era vegnids mussads en il film l'Institut dal DRG ed ulteriurs collavuratur e collavuraturas da quel.

5.5.4. *Premi «Miur romontscha 2007»*

Davart la pagina d'internet da l'Institut dal DRG sco victura da la concorrenza «Miur romontscha 2007» è vegnì rapportà en La Quotidiana 2007, 220, 15.3–5 («Litteratura viva en tut ils idioms. La Lia Rumantscha Surselva ha surdau la 'Plema d'aur' e la 'Miur romontscha'») ed en il BT. 2007, 309, 16.2–5 («Lia Rumantscha verleiht Literaturpreise»). Guarda er alineia 2.5.4.

5.5.5. *Film «La diala alpina»*

Ils 25 da november ha la Televisiun Rumantscha emess il film da Bertilla Giossi davart «La canzun da Sontga Margriata» cun il titel «La diala alpina». Per ina part da quest film han las localitads da l'Institut dal DRG furnà la culissa.

5.5.6. *Creflis, mams, tustgets*

En l'emissiun «Sapperlot» dal Radio Grischa dals 6 da december ha noss documentalist Ursin Lutz dà ina curta intervista davart la muntada, derasaziun e derivanza dals plects *crefli, mam e tustget*.

5.5.7. *Il pled rumantsch 2007*

Il november han Radio e Televisiun Rumantscha (RTR) e La Quotidiana (LQ) tschertgà «Il pled rumantsch 2007». Audituras ed auditurs e lecturas e lecturs han pudì far propostas enfin mez december. Il charedactur dal DRG, Carli Tomaschett, ha fatg part da la giuria ch'ha eruì ils victurs.

5.5.8. *Preschentaziun dals fascichels*

En LQ. 2007, 170, 15.1–4, ha Arnold Spescha preschentà il fascichel dubel 160/161 sut il titel «Chara lingua da la mamma». Gion Tschärner ha preschentà il fascichel dubel 162/163 en LQ. 2007, 211, 18.1–5 sut il titel «Da man/maun e manadüra/manadira».

5.5.9. *Preschentaziun Annalas 120*

Gion Tschärner ha preschentà las Annalas 120 en La Quotidiana 2007, 233, 21.1–4 («Las ciencias natiralas mancan»).

5.5.10. *Romanica Rætica 17*

Artigels davart la Romanica Rætica 17 (guarda er alinea 4.3) e la preschentaziun da quella èn cumparids en las suandantas gasettas: LQ. 2007, 230, 2.1 («Fontaunas da dretg romontschas»); LQ. 2007, 233, 24.1–3 («In cudesch ‘peasant’ da gronda muntada»); BT. 2007, 324, 21.5 («Umfassende Rechtssammlung»); Die Südoschweiz am Sonntag 2007, 329, 4.2–4 («Rechtsquellen auf Romanisch»).

5.5.11. *DVD «Mia Fibla»*

La DVD «Mia Fibla», producida da l’Institut dal DRG, è vegnida preschentada en LQ. 2007, 245, 16.1–3 («Mia Fibla’ – ina regurdientscha tschercada»), plinavant en SO. 2007, 353, 7.2–5 («Fibla’ lebt digital wieder auf»).

5.6. *Regals a la biblioteca*

Nus retschavain mintg’onn ina gronda quantidad da cudeschs, brochuras, artigels (separats) euv. dals auturs sezs, da las chasas edituras u dad auters donaturs. Quest material integrain nus sa chapescha en nossa biblioteca, sch’i sa tracta betg da dublettas e triplettas. Quellas dain nus vinavant a student(a)s u ad autras persunas interessadas u barattain per titels che mancan a nus. Quest onn avain nus retschavì 263 exemplars dals donaturs suandants: Burtel M. Bezzola 107 expl., Marga A. Secchi 46 expl., Ursin Lutz 19 expl., Frances Bisaz 11 expl., Chasa editura chantunala per mezs d’instrucziun 7 expl., Uniun dals Grischs 5 expl., Kuno Widmer 5 expl., Erich Wenneker 5 expl., Alfons Clalüna 4 expl., Sidonia Klainguti 3 expl., ViRo 3 expl., ed autras persunas singulas u instituziuns 48 expl.

5.7. *Referats, publicaziuns*

Felix Giger:

– «Mia Fibla» – ina regurdientscha tschercada. – En: LQ. 2007, 245, 16.1–3.

Sidonia Klainguti:

– DRG – *Dendrocronologia rumantscha gratiada? In sguard davos las culissas dal Dicziunari Rumantsch Grischun.* Referat per il persunal dal Radio e da la Televisiun Rumantscha ils 26 d’avrigl en la Chasa RTR a Cuir.

– *Das DRG – die Sprach- und Sachzyklopädie für das Rätoromanische.* Referat ils 15 da matg a la Scola chantunala Enge a Turitg (1. e 2. classa da

gimnasi) en il rom da l'emna da project «Vom Latein zu den romanischen Sprachen».

- *L'influenza dal latin en las linguas romanas cun consideraziun speziala dal rumantsch*. Referat a chaschun da la radunanza annuala 2007 da la Societad Retorumantscha ils 8 da zercladur a Cuira.
- *L'influenza dal latin illa lingua rumantscha*. Curs ils 12 e 13 da fanadur en il rom dal Seminar culturel ladin a Samedan.
- *L'influenza dal latin en las linguas romanas cun consideraziun speziala dal rumantsch*. – En: *Annalas* 120 (2007), 7–17.

Ursin Lutz:

- *Legia quei cudisch balurd*. – En: *PUNTS* 151 (schaner 2007), 14–15.
- «*Oh, ti savessas turnar ... per exempel sco ina ... svotsch*». – En: *PUNTS* 155 (matg 2007), 8.
- *Ils numns locals da Curaglia, Mutschnengia e Soliva*. Lavur da licenziat. Inoltrada alla facultad filosofica dall'Universitad da Friburg (CH). Medel/Lucmagn (GR) 2007.
- *Il vitg sursilvan – gleiti mo pli in museum?* – En: *Cal. Rom.* 2008, 178–183.

6. Instanzas

6.1. Academia svizra da ciencias moralas e socialas (ASSMS)

Cun brev dals 17 da november 2006 ha la ASSMS communitgà ch'ella haja concedì al project da perscrutaziun «Dicziunari Rumantsch Grischun» l'entira summa dumandada dad 1'018'549.– francs per l'onn 2007.

Nus essan fitg engraziaivels a la ASSMS ed a la Cumissiun per ils vocabularis nazionals per lur bainvulientscha e lur grond sustegn.

6.2. Chantun Grischun

Sco ils onns 2005 e 2006 ha il chantun Grischun pajà ora era l'onn 2007 l'entira contribuziun annuala da 100'000.– francs a l'Institut dal DRG. Nus engraziain al chantun Grischun per quest impurtant sustegn per il funcziunament da noss institut.

Il november han il president da la Societad Retorumantscha, Cristian Collenberg, ed il charedatur da l'Institut dal DRG, Carli Tomaschett, suttascriet ina «Cunvegna da prestaziun» tranter il Departament d'educaziun, cultura e protecziun da l'ambient dal Grischun e la Societad Retorumantscha per ils onns 2008–2010. Davart dal chantun Grischun è la cunvegna vegnida suttascritta dal cusseglier guvernativ Claudio Lardi. Il chantun Grischun respectivamain la partiziun Promoziun da la cultura fa da nov ina cunvegna da prestaziun cun mintga instituziun che survegn dal chantun Grischun ina contribuziun annuala da 50'000.– francs e dapli.

6.3. Cumissiun filologica dal DRG

La Cumissiun filologica ha salvà sia 129avla sesida la sonda, ils 24 da favrer 2007, en las localitads dal DRG.

La redacziun engrazia per la lavur che la cumissiun, furmada da prof. dr. Georges Darms, president, prof. dr. Alexi Decurtins, dr. Hans-Peter Ehrliholzer, dr.

Matthias Grünert, dr. Gunhild Hoyer e prof. dr. Hans Stricker, ha prestà er quest onn. Plinavant engrazia ella er a la correctura dunna Marianna Blöchlinger-Spescha per sia lavur.

Cuira, ils 31 da december 2007

Institut dal DRG
*Carli Tomaschett, Felix Giger,
Marga A. Secchi, Sidonia Klainguti,
Kuno Widmer, Anna-Maria Genelin,
Juliana Tschuor, Ursin Lutz,
Alexa Pelican, Brida Sac*